



DE INDUSTRIE: ZWARE DRINKERS

J. Zweegman, J. Kreling

Ongeveer een kwart van het waterverbruik in het Noorden komt voor rekening van de industrie. Het gaat daarbij om enorme hoeveelheden per bedrijf. Soms is het niet nodig om daarvoor drinkwater te gebruiken en soms pompen de bedrijven zelf hun water omhoog.

De waterleidingbedrijven verdelen hun verbruikers, naar de grootte van de afname per jaar, in twee categorieën, te weten kleinverbruikers en grootverbruikers. De grens tussen deze twee groepen ligt bij een verbruik van 1000 m³ per jaar. Het

verbruik onder deze grens wordt grotendeels bepaald door het waterverbruik in de woningen: het huishoudelijke verbruik. Boven deze grens treffen wij als regel aan de bedrijven, instellingen en de kleine en grote industrieën. Meestal onderscheidt men binnen

deze laatste groep nog een grens van 10.000 m³ per jaar, waarboven een beperkt aantal grotere bedrijven en industrieën wordt aangetroffen.

Als voorbeeld van deze onderverdeling vermelden wij de afgifte in miljoenen m³ per jaar in 1985 aan de betreffende groepen in het voorzieningsgebied van de waterleidingmaatschappij voor de provincie Groningen (Waprog).

	milj. m ³ /j.	in %
kleinverbruik	21,6	73
grootverbruik — 1000-10.000 m ³ /j.	3,4	12
— groter dan 10.000 m ³ /j.	4,5	15
	29,5	100

Ook bij de waterleiding Friesland en in het gebied van het waterbedrijf van de gemeente Groningen (GWG) is het aandeel van het grootverbruik 25 à 30 % van de totale afgifte. Alleen bij de waterleidingmaatschappij 'Drenthe' ligt het lager, nl. op ruim 15 %. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de eigen winning door de industrie in Drente technisch eenvoudig is te realiseren. Immers, in tegenstelling met de situatie in Friesland en Groningen, waar in grote delen van de provincie brak tot zout grondwater voorkomt, heeft Drente uitsluitend zoet grondwater dat bijna overal goed winbaar is.

Hoe de afname door de grootverbruikers zich in de toekomst zal ontwikkelen is moeilijk te voorzien. Bij de laatste prognoses uit 1982 die gelden tot 1995 zijn de waterleidingbedrijven uitgegaan van een geringe groei. Hierdoor zou in 1995 het verbruik in deze categorie ruim 10 % hoger zijn dan in 1980. Alleen de Waprog heeft vanwege de mogelijkheden die er in het Eemsmondgebied zijn voor de vestiging van grote industrieën een belangrijk grotere groei verondersteld, nl. van 70 % (van 6,8 milj. m³ in 1980 naar 11,7 milj. m³ in 1995). Tot heden blijkt deze prognose goed overeen te komen met de feitelijke ontwikkeling. Voor een verdere groei is het echter nodig dat zich enkele nieuwe grote industrieën vestigen die bv. 1 miljoen m³ water van drinkwaterkwaliteit per jaar nodig hebben en bereid zijn daarvoor een flinke prijs te betalen. Een veel sterkere groei ligt niet voor de hand omdat grote industrieën, die erg veel water nodig hebben, technisch in staat zijn om dit zelf tegen een aanvaardbare prijs te maken uit zeeewater of uit zoet oppervlaktewater. Bovendien heeft de Waprog de

plannen voor een waterbedrijf aan het Damsterdiep te Loppersum in de la liggen. Dit bedrijf zou aan een grote vraag naar gedeeltelijk gezuiverd oppervlaktewater kunnen voldoen. Omdat de grond reeds eigendom is van de Waprog zou een grote klant snel kunnen worden bediend. Op deze wijze worden mogelijkheden opgehouden voor de vestiging van industrieën in het Eemsmondgebied zonder dat dit leidt tot een ongewenst groot verbruik van het schaarse zoete grondwater.

Een sterke groei van het verbruik is eveneens ongewenst omdat daardoor de bouw van het zeer kostbare oppervlaktewaterbedrijf als te Lettelbert noodzakelijk zou worden.

Anders dan bij grondwaterpompstations, die gefaseerd in kleinere eenheden afgestemd op de behoefte kunnen worden gebouwd, moeten dergelijke oppervlaktebedrijven relatief groot worden opgezet. Zou dat niet gebeuren dan rijzen de investeringen helemaal de pan uit in verhouding tot de grootte van de produktie. Hierdoor loopt men echter, bij het achterblijven van de vraag, grote financiële risico's, die de toch al sterk gestegen waterprijs nog meer zouden opvoeren.

Drente

In Drente wordt jaarlijks zo'n 70 miljoen m³ grondwater onttrokken. Circa 55 miljoen m³ komt voor rekening van de openbare drinkwatervoorziening en ongeveer 15 miljoen m³ van de industrie.

Andere soorten onttrekkingen (beregening, bronbemalingen, noodvoorzieningen etc.) variëren sterk in grootte van jaar tot jaar en kunnen soms enkele miljoenen m³ bedragen. Sinds de nieuwe grondwaterwet van kracht is geworden berust de vergunningverlening voor alle soorten onttrekkingen bij de provinciale overheid. De hoofdlijnen voor het grondwaterbeheer dienen vastgelegd te zijn in het provinciale grondwaterplan. Dit vormt daarmee het toetsingskader voor Gedeputeerde Staten bij de hantering van hun bevoegdheid tot vergunningverlening. In Drente is het grondwaterplan in 1986 door Provinciale Staten vastgesteld.

Water voor de industrie

Het grondwaterplan Drente geeft voor de industrie-watervoorziening het volgende aan:

- voor sommige vormen van industrieel watergebruik wordt toepassing van oppervlaktewater voorgestaan;
- de mogelijkheid van kunstmatige aanvul-

ling van het grondwater (het zg. retouren) zal bij de vergunningverlening een rol spelen;

- voorzover mogelijk zal bij de grondwaterbescherming rekening worden gehouden met industriële onttrekkers. Door de aard van de industriegebieden dient echter een groter risico geaccepteerd te worden dan bij de openbare drinkwatervoorziening. Voor de grondwaterbescherming stelt de Verordening Grondwaterkwaliteit Drente de nodige regels.

Er wordt in Drente een stringent vergunningbeleid gevoerd. Elke vergunningaanvraag wordt bekeken op z'n noodzaak en effecten. Dit betekent bv. voor de openbare drinkwatervoorziening een serieuze belangenafweging tav. de gevraagde hoeveelheid in het licht van wat er werkelijk nodig zal zijn en van de gevolgen voor de landbouw en het natuurlijk milieu.

Het grondwaterplan geeft voor deze winningscategorie zg. aantrekkelijke gebieden aan: de ontwikkeling van de openbare drinkwatervoorziening dient bij voorkeur binnen deze gebieden plaats te vinden. Bij een aantal van deze gebieden zal het gebruik van oppervlaktewater als alternatief meegenomen moeten worden.

Liever geen grondwater

Bij een vergunningaanvraag van een industrie zal allereerst gekeken worden naar de mogelijkheden om het gebruik van grondwater te vermijden of te minimaliseren. Dit kan door het gebruik maken van oppervlaktewater, of het toepassen van alternatieve koeltechnieken etc. Daarnaast is met het oog op de gevolgen van belang of het onttrokken grondwater weer geïnfilteerd kan worden. De huidige grondwaterwinning voor industriële doeleinden betreft voor 70 % koelwater en voor 30 % water voor hoogwaardig gebruik. De totale onttrekking vertoont de laatste jaren een dalende tendens. Enerzijds is hier de stagnerende economische ontwikkeling debet aan. Anderzijds werpt het stringente provinciale beleid hier vruchten af. Momenteel wordt ca. 4,5 % van het onttrokken grondwater weer geïnfilteerd.

Het grondwaterbeheer is een onderdeel van het totale waterbeheer. Het grondwaterplan bestrijkt dan ook maar een beperkt deel van de totale waterhuishouding. In de wetgeving wordt dit onderkend. De concept-wet op de waterhuishouding voorziet in een provinciaal waterhuishoudingsplan dat de diverse deelplannen in zich opneemt. Als dit plan er is, ontstaat het integrale kader voor een goede belangenafweging. ●